

Historie vesničky Pila - „Šnajberk“

Pro účast na stavovském povstání v letech 1618-1620 byly Domažlice potrestány konfiskací majetku. Ta se týkala i trhanovského mlýna a dvorce, který připadl Volfovi Lamingerovi z Albenreutu, podobně jako pustý Chodský hrad v Domažlicích s chodskými vesnicemi. V roce 1630 mu byly chodské vsi zápisem v deskách zemských dědičně prodány a tak se stal pánem nad dosud svobodnými chody, ale i pánem Chodského hradu. Domažličtí měšťané se nechtěli jen tak lehce vzdát majetkového práva na Chodský hrad a velice dlouho se přeli s Lamingerem. Až na popud císaře Leopolda I. uzavřel syn Volfa Wilema Maximiliana s Domažlicemi dohodu, podle které prodal domažlickým v roce 1671 pustý Chodský hrad. Domažlice mu tím postoupily některé pozemky s rybníky a souhlasili s vystavěním zámku na chodských pozemcích. Volfu Maximiliánovi Lamingerovi se zamlouvali pozemky okolo dnešního Trhanova, kde si vybudoval v roce 1676-1677 své sídlo.

Historie dnešní Pily „Šnajberku“ začíná založením rybníků roku 1653, postavením vysoké pece a hamru. Zásoby dřeva v okolí a méně kvalitních rud k tomu vybízely, protože v polovině 17. století byla značná poptávka železa pro rekonstrukci země zničené třicetiletou válkou. Dříve osada Starý Hamr zmiňována již od roku 1654. V matrikách se železná huť připomíná k roku 1681.

Z roku 1684 je zpráva, že šachmistrem na huti byl jistý Jan Kugl z Dobříkova, zbirožský podaný.

Chodské vesnice protestovali na trhanovském panství, proti železné huti. Důvodem bylo zabránění poddanských pozemků na stavbu a předpokládaná velká spotřeba dřeva, což bude mít za následek ničení pohraničního hvozdu. Jaký byl rozsah této železné huti a jaké byly osudy a výroba v 17. století není známo. Teprve kolem roku 1720 je zmínka o prosperitě hutě, která nebyla v tomto období nejvýhodnější. I když reskriptem majitelem trhanovského panství hraběte Filipa Stadionu z 31. prosince 1720 byl ještě nařízen zkušební provoz, neboť byly zásoby dřevěného uhlí i rudy a o jejím dalším osudu se dále mělo jednat.

Trhanovský purkrabí Romer na počátku roku 1721 sestavil podrobnou rozvahu o důvodech pro i proti zachování huti. Proti další existenci hovořila zejména ztrátovost provozu, i když po některých investicích a po zajištění zkušených dělníků by bylo možno dosáhnout zisku. Železná huť tedy zůstala v chodu, ale odbyt na kujné železo nebyl zrovna nejlepší a také odběr v zahraničí selhal. Zlepšení přinesla nová železná ruda, která se těžila ve vzdálených Pocinovicích. Přes všechny potíže šla vysoká pec celkem dobře, tak že stávající dva hamry nestačily zpracovávat vytavené surové železo. Proto se roku 1725 uvedl do provozu další, již třetí hamr.

Podle statistického hlášení z roku 1753 byla roční výroba surového železa 817q, něhož se nakovalo 2.850 vah (asi 400q) kujného železa. Výnos železné huti nebyl nijak vysoký. Popis a taxa panství Kout - Trhanov z roku 1744 odhadoval roční zisk asi na 2.500 zlatých což při výnosu celého panství 39.323 zlatých nebylo nijak mnoho, uvážíme-li, že například pivovar vynášel 18.128 zlatých. Hospodářské postavení železné hutě se bezpochyby v 50. letech 18. století zlepšilo, a to nejen vlivem odbytu, ale i cenou železa. Dále se věnovala větší pozornost otvírce nových dolů na železnou rudu i její přípravě před zpracováním, například zřízením práva na pocinovickou rudu. Na trhanovské panství byl vyslán vysokopecní mistr. Po různých úpravách se podařilo zvýšit výrobu vysoké pece na 80q týdně. Také noví hamerníci dokázali z centu surového železa vykovat místo dosavadních 66 liber kujného železa slušných 80 liber i více. Když se našla velmi kvalitní ruda u Tlumačova a Všerub, stoupla výroba vysoké pece na 130q týdně. V roce 1782 vyhořel jeden hamr a v roce 1784 druhý.

V devadesátých letech se chod železné hutě opět zlepšil s novým nalezištěm železná ruda u Brnířova, Nového Klíčova a vápence u Kdyně. Objevil se problém zásobování vodou. Bylo uvažováno o přívodu z Babylonských rybníků od města Domažlic a ostatních 3 rybníků, které zadržovali vodu pro potřebu vysoké pece a hamrů, zvýšit hráze. V té době byla také přivedena další voda do rybníka vybudováním nového koryta Čerchovka z Pece. Naposledy byla vysoká pec v chodu roku 1803. Hamry ještě nějaký čas doklepávaly a poslední zmínka o železné huti je z roku 1809, kdy se rozprodávaly zbytky zařízení.

Po roce 1810 se místě hutě a hamru se postavil mlýn s pilou, z tohoto období tedy „**Schneidwerk**“ v překladu strojní pila. Oboje bylo opět poháněno vodou, v té době to zde byla jediná dostupná energie, která se používala k pohonu.

Jedna vysoká pec byla taky na Šlajfu u Pece, která po ukončení výroby železa změnila zaměření a od roku 1810 do roku 1860 fungovala jako sklárna.

Při cestě z Chodova do Klenčí je smírčí kříž o kterém se říká, že na tom místě byl ubit Lomikarovo pacholky klenečský kovář, který odmítl nakupovat železo z panských hutí a raději bral železo od formanů, kteří vozily kvalitní železo z Německa.

Na návsi mezi dvěma lípami je postavený kamenný kříž, který nechal postavit roku 1882 místní mlynář Václav Pavlík. Tento mlýn mlel až do roku 1952. Byla zde také hospoda, která se ke spokojenosti hostů udržela až do roku 1957 kdy byla nucena ukončit provoz – v té době poslední soukromý hostinec na okrese.

Za 2. světové války Pila - Šnajberk byla součástí Velkoněmecké říše. Když byly zabrány Sudety 1. října 1938, nebylo trhanovské panství součástí Sudet. Proto se hraběnka Schönbornová, majitelka trhanovského panství se správcem panství Bohmanem rozhodli jet do Berlína se žádostí o připojení trhanovského panství k Velkoněmecké říši. Již 24. listopadu 1938 se obyvatelé trhanovského panství stali obyvateli Velkoněmecké říše. Místní obyvatelstvo od této doby nemohlo jezdit za nákupy a obchodem do Domažlic, ale muselo dojíždět do německého Furth in Waldu. Mezi Hadrovcem a Havlovicemi byla státní hranice, která se mohla překročit pouze na zvláštní povolení.

Šnajberk také proslavil Josef Veber, který založil dechovou hudbu „Šnajberáci“, kterou po jeho smrti vedl jeho syn Václav Veber. Kapela vyhrávala na plesech a na různých tancovačkách po celém okrese a stala se velmi oblíbenou. Kapela vystupuje ještě dneska pod názvem „Čerchovanka“.

V roce 1980 byla prováděna meliorizace na lukách u Pece, které byly podmáčené. Koryto potoka Čerchovky bylo zasypano a voda z něj byla puštěna přímo do Trhanova. Tím přišel šnajberský rybník o čistou vodu z Pece a jeho kvalita zvala za své.